

Bogdan PLISZKA

Politechnika Śląska, Zabrze

Piotr NAWAŁA

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

IDEOLOGICZNA EWOLUCJA KOREI PÓŁNOCNEJ

Abstrakt:

Oficjalną ideologią w Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej jest Juche. Choć ma ona swoje korzenie w marksizmie została jednak dopasowana do specyficznych warunków koreańskich. Ideologia ta ma legitymizować władzę Kimów w KRLD oraz stawia partię komunistyczną na pierwszym miejscu w państwie. W okresie zimnej wojny idea Juche była również promowana jako szansa dla krajów Trzeciego Świata. Jednak skromne możliwości finansowe i gospodarcze nie pozwoliły na podjęcie efektywnych działań. Zmiany na arenie międzynarodowej doprowadziły do powstania nowej ideologii- Songun. Upadek Związku Sowieckiego i kryzys ekonomiczny zmusił do powstania idei, która w dalszym ciągu będzie w stanie utrzymać niezależność państwa w świecie. W idei Songun to armia jest pierwszym, drugim i trzecim priorytetem w państwie. Celem artykułu jest analiza idei Juche i Songun, dlaczego Juche zostało zastąpione przez Songun oraz która ideologia jest obowiązująca w KRLD.

Słowa kluczowe: Korea Północna, *Juche*, *Songun*.

Wprowadzenie

Termin *Juche* (wym. dżucze) pojawił się oficjalnie w dokumentach Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej (KRLD) 28 grudnia 1955 roku. Było to podczas przemówienia Kim Ir Sena zatytułowanym „O wykorzystaniu dogmatyzmu i ustanowieniu *Juche* w pracy ideologicznej naszej partii”. Sprecyzowanie idei *Juche* miało miejsce na forum międzynarodowym, podczas wykładu w Indonezyjskiej Akademii Nauk w 1965 roku. Rodząca się wówczas idea stała się odpowiedzią na zachodzące zmiany w państwach obozu komunistycznego. Stosunki radziecko-chińskie były napięte a zacieśnianie związków północnokoreańskich z Chinami groziło KRLD stania się chińskim państwem satelickim. Pomoc ekonomiczna jaką wówczas uzyskiwało państwo Kim Ir Sena była możliwa nie tylko dzięki utrzymaniu zasady wspólnego dystansu od obydwu krajów, ale także umiejętnemu lawirowaniu między Pekinem a Moskwą. Warte jest zaznaczenia, że jednak te dwa państwa były

gwarantami istnienia KRLD. Ideologia *Juche* została wpisana do konstytucji w 1972 roku jako podstawowa doktryna w państwie, a w 1980 roku została uznana jako jedyna oficjalna ideologia obowiązująca w KRLD. Pozwoliło to na legitymizację reżimu Kimów na następne dziesięciolecia. Mimo późniejszych nowelizacji konstytucji w 1992 i 1998 roku, pierwsze zdanie konstytucji stwierdza, że KRLD jest ojczyzną *Juche*, która realizuje idee Wielkiego Wodza Kim Ir Sena (Kim Il-sung).

Założenia ideologii *Juche*

Słowo *Juche*bywa tłumaczone jako *samodzielność*, ale część znawców tematu tłumaczy je jako zwrot *zostawcie nas w spokoju* (Dimitrov 2013, s. 24). Opiera się ona na czterech zasadach:

- *niezależność polityczna* – odporność na naciski polityczne z zewnątrz, które mogą prowadzić do utraty suwerenności;
- *samodzielność ekonomiczna* – próba uniezależnienia się w gospodarce od innych państw i organizacji, a w miejsce tego twórcze rozwijanie gospodarczych zdolności własnego narodu przy równoprawnej wymianie handlowej ze światem zewnętrznym;
- *samodzielna obrona kraju* – obrony nie może zostać powierzona innym, gdyż prowadzi to do utraty suwerenności; trzeba posiadać przemysł obronny oparty na własnej myśli technicznej, surowcach i mocach wytwórczych i ogólnonarodowy system obrony.
- *samodzielność w ideologii* – odrzucenie obcych wzorców ideologicznych nie uwzględniających specyfiki, aspiracji i dążeń mieszkańców Korei Północnej (Dimitrov, op.cit. s. 28).

By realizacja założeń idei *Juche*była możliwa, jej twórca Kim Ir Sen¹ stworzył *metody pracy Juche*:

1. **metoda *Czonsanri*** – polega ona na kierowaniu do prac fizycznych dygnitarzy państwowych i partyjnych, by mogli doświadczyć niedogodności, na które napotykają jednostki organizacyjne, które realizują zadania nałożone przez tychże dygnitarzy. Nazwa pochodzi od wsi, gdzie problemy spowodowane przez lokalnych urzędników musiał rozwiązywać osobisty wysłannik Kima.

2. ***teański system pracy*** – polega na wyprowadzeniu z za biurek kadry konstruktorskiej i technologicznej przedsiębiorstw przemysłowych i innych jednostek produkcyjnych oraz postawieniu ich bezpośrednio przy robotniku wykonującym wyrób według ich projektu. Metoda po raz pierwszy została zastosowana w kombinacie metalurgicznym w mieście Tean (stąd nazwa).

3. **ruch *Czhollima*** – moralne zaangażowanie pracowników, które ma sprzyjać przyspieszeniu procesu produkcji dzięki skróceniu wdrażania projektów

---

¹ W tekście zachowano tradycyjną, polską transkrypcję z języka koreańskiego.

racjonalizatorskich i nowości technicznych przy maksymalnej kontroli jakości. *Cz'holim* to koń z legend koreańskich, który obiega świat w dobie.

4. **uczmy się od cichych bohaterów** – zachęta do dyscypliny i dokładności wzorowanej na przodownikach pracy z czasów kształtowania się KRLD.²

Mimo iż twórca *Juche* nie tylko nie odżegnywał się od marksizmu, ale wręcz uważał się za jego wyznawcę, strażnika i ideologa, trudno uznać tę ideę za przykład marksistowskiej ortodoksji. Zarówno Kim Ir Sen³, jak i jego następcy rozwijający ideę *Juche* stworzyli ideologię wyraźnie zreinterpretowaną na potrzeby własnego reżimu. Co prawda jeszcze w 1983 roku, następca Kim IrSena, Kim Dzong Il pisał:

Przestrzeganie zasad Juche w rewolucji i w budownictwie jest w pełni zgodne z zasadami ruchu komunistycznego. Teraz walka o komunizm, prowadzona w każdym państwie narodowym osobno, wymaga stania na stanowisku filozofii Juche. Jeśli komuniści chcą poprowadzić zwycięską rewolucję w swoim kraju, to znając filozofię Juche, lepiej przyczynią się do wzrostu międzynarodowych sił rewolucyjnych i zwycięstwa rewolucji światowej.⁴

Z powyższego cytatu widać jasno, że Kim Dzong Il widzi w *Juche* ideę uniwersalną, którą można zastosować w innych krajach, tym niemniej nie chce on narzucać gotowych rozwiązań zakładając, że poszczególne państwa w swej walce, o wprowadzenie komunizmu, będą inspirowały się ową, równocześnie szukając rozwiązań najwłaściwszych dla siebie. Kim Dzong Il nie odżegnuje się od związków z marksizmem-leninizmem; przeciwnie wyraźnie daje do zrozumienia, iż *Juche* wyrasta z tego właśnie pnia, będąc przy tym twórczym dopełnieniem idei Marksa i Lenina dostosowanych do warunków społeczeństwa koreańskiego:

Idea Juche daje pełny i systematyczny zbiór myśli i teorii, które zostały rozwinięte, wzbogacone i na nowo odkryte w trakcie rewolucyjnej walki pod sztandarem marksizmu-leninizmu, daje odpowiedzi na nowe pytania pojawiające się w trakcie rewolucji i budownictwa. Tylko wtedy, gdy kroczy się drogą idei Juche, można pokonać wszystkie odcienie oportuniźmu i stanowczo podtrzymać rewolucyjne zasady marksizmu-leninizmu, rozwiązać problemy naszych czasów, zagwarantować rozwój rewolucji i budowę komunizmu.⁵

Ojciec autora tych słów, twórca idei *Juche*, Kim Ir Sen wyraźnie wskazywał, iż najważniejszym celem, jest zjednoczenie obu państw koreańskich, a następnie realizacja *Juche* w zjednoczonej Korei. Stworzył w tym celu w 1993

---

² <http://www.krld.pl/krld/juche> (10.06.2018 r.)

³ Oficjalny tytuł Kim Ir Sena brzmiał *wielki wódz*.

⁴ <https://maopd.files.wordpress.com/2012/11/pod-sztandarem-marksizmu-leninizmu-i-idei-dzucze-1983.pdf> (10.06.2016 r.)

⁵ Tamże.

roku *Dziesięciopunktowy program wielkiej konsolidacji narodu w celu zjednoczenia Ojczyzny*⁶. Program ten przyjmuje następujące założenia:

1. *Za pomocą wielkiej konsolidacji całego narodu utworzyć niezawisłe, pokojowe i neutralne, stanowiące jedną całość państwo.*

Jak więc widać Kim Ir Sen jest świadom faktu, że wielkie mocarstwa nie zgodzą się na przynależność Korei (potencjalnie zjednoczonej) do jakiegokolwiek bloku wojskowego i zakłada, że musi ona stać się państwem neutralnym.

2. *Należy osiągnąć zespolenie na podstawie miłości do narodu oraz ducha narodowej samodzielności.*

Punkt drugi jest wyraźnym zaprzeczeniem idei indywidualizmu i zakłada, że obywatele zjednoczonej Korei będą przedkładać interes narodu nad własne potrzeby. Co więcej Kim Ir Sen przyjmuje tu założenie, że Koreańczycy przyjmą tę jedną, proponowaną przez niego ideę i wokół niej skupią swoje wysiłki.

3. *Należy osiągnąć zespolenie na podstawie zasad współistnienia, równoległego rozkwitu i zagwarantowania wspólnych interesów oraz podporządkowaniu wszystkiego wielkiemu dziełu przywrócenia jedności Ojczyzny.*

W pewnym sensie punkt ten przeczy punktowi 2., gdyż zakłada uznanie i respektowanie różnych idei, którymi kierowaliby się Koreańczycy. Wspólnym byłby tylko cel: zjednoczenie Korei, a następnie jej *rozwój i rozkwit*.

4. *Należy zespolić się, zaprzestawszy wszelkich dysput politycznych stymulujących dążenie do rozłamów i konfliktów między rodakami.*

Również w tym punkcie widać, iż dla Kim Ir Sena ważnym byłoby zakończenie sporów politycznych i ideologicznych na rzecz współpracy, mającej w końcowym efekcie doprowadzić do zjednoczenia obu państw koreańskich.

5. *Należy zlikwidować obawy przed napaścią na Północ i na Południe, przed odniesieniem zwycięstwa nad komunizmem i zaprowadzeniem komunizmu w kraju, oraz doprowadzić do wzajemnego zaufania i zespolenia.*

Kim Ir Sen wysyła w tym punkcie wyraźny sygnał pokojowy; zakłada, że nie powinny mieć miejsca próby narzucania własnej ideologii, stronie przeciwnej.

6. *Należy cenić demokrację, nie potępiać się wzajemnie za posiadanie odmiennych przekonań politycznych, lecz kroczyć wspólnie ramieniem przy ramieniu w imię zjednoczenia Ojczyzny.*

Jak widać ten punkt programu jest niemal wyrzeczeniem się przemocy i próbą zaoferowania drugiemu państwu koreańskiemu modelu realizowanego przez ChRL w Macao i Hongkongu *jedno państwo dwa systemy*.⁷

---

⁶ Wszystkie dziesięć punktów przytoczono za:

<http://www.krld.pl/krld/biblio/kimirsen/10punktowy.pdf> (10. 06. 2018 r).

⁷ Jest to idea zaproponowana przez Deng Xiaopinga, która miała stworzyć podwaliny do zjednoczenia ChRL z byłymi koloniami; portugalską i brytyjską, a w przyszłości, być może

7. Należy bronić wartości materialnych i duchowych, należących do poszczególnych jednostek i organizacji, udzielać poparcia wykorzystywaniu ich z pożytkiem dla osiągnięcia wielkiej narodowej konsolidacji.

Również w tym punkcie trudno znaleźć agresywny ton, który zakładał dominację jednej wizji społecznej, ekonomicznej i politycznej mającej dominować w przyszłej, zjednoczonej Korei; przeciwnie Kim Ir Sen nie tylko widzi możliwość pokojowego współistnienia, ale zakłada wręcz obronę zastanego stanu posiadania, tak jednostek, jak i organizacji istniejących w obu częściach Korei.

8. Należy doprowadzić do osiągnięcia wzajemnego zrozumienia, zaufania i zespolenia całego narodu mocą kontaktów, wzajemnych odwiedzin i prowadzenia dialogu.

Wbrew stosowanej do dziś praktyce, Kim Ir Sen postuluje możliwość wzajemnych odwiedzin ludzi rozdzielonych linią demarkacyjną z 1953 roku. Co więcej zakłada budowę wzajemnego zaufania i zrozumienia obu społeczeństw, przyjmując, iż mimo różnic, nadal są jednym narodem.

9. Wszyscy członkowie narodu przebywający na Północy i na Południu kraju oraz poza jego granicami powinni umacniać wzajemną solidarność na drodze do zjednoczenia Ojczyzny.

Kim Ir Sen postuluje, by oba społeczeństwa koreańskie solidarnie pracowały na rzecz zjednoczenia państwa, działania takie obejmowałyby również ludzi mieszkający poza państwami koreańskimi.

10. Należy wysoko oceniać ludzi, którzy wnieśli wkład do dzieła wielkiej konsolidacji narodowej i zjednoczenia Ojczyzny.

Punkt ostatni trudno ocenić inaczej, niż laurkę na własną cześć; Kim Ir Sen do końca swoich dni uważał, że przez całe życie pracował na rzecz zjednoczenia Korei.

Ten nad wyraz pojednawczy dokument stoi w opozycji do wcześniejszych deklaracji Kim Ir Sena i jego działań. Jest oczywiście rozwinięciem idei *Juche* gdyż w wielu miejscach postuluje specyficzną drogę Korei do zjednoczenia i późniejszej koegzystencji, pozostawia jednak obu państwu i ich obywatelom bardzo duży zakres swobody. Prawdopodobnie istotną jest tu data ukazania się dokumentu? W 1993 roku Związek Sowiecki uległ definitywnej dekompozycji, a Rosja nie była w stanie pełnić roli mecenasa i sponsora reżimu północnokoreańskiego.

***Juche* jako kierunek dla państw Trzeciego Świata**

KRLD w czasie zimnej wojny uznała ideę *Juche* za model socjalizmu przeznaczony na potrzeby III Świata. Podobnie jak Chiny i Związek Sowiecki podejmowała zresztą próby eksportu swojej wersji marksizmu. W

---

również z Tajwanem, Zob. http://news.xinhuanet.com/english/china/2014-06/10/c_133396891.htm (11.06.2018 r.)

przeciwieństwie jednak do ChRL i ZSSR nie dysponowała funduszami pozwalającymi finansować propagandę poza granicami kraju, a potencjalnym zwolennikom *Juche* nie była w stanie zaoferować pomocy gospodarczej czy wojskowej. Nie bez znaczenia był również fakt, że dość niechętnie widziało takie próby kierownictwo sowieckie, tym bardziej, iż podejmowało je państwo czerpiące korzyści z klientelizmu wobec Związku Sowieckiego.

Sam Kim Ir Sen skierował propozycję idei *Juche* dla Trzeciego Świata w swoim artykule z 1968 roku napisanym w rocznicę śmierci Che Guevary⁸, który zatytułował *Wielki antyimperialistyczny czyn rewolucyjny narodów Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej jest niezwykły*⁹. Kim Ir Sen porównuje w swoim tekście rewolucję kubańską z doktryną obowiązującą w KRLD, wyraźnie widząc ich podobieństwa, a zarazem ciekawą propozycję dla państw peryferyjnych:

*Przez bardzo długi okres czasu rewolucja, nawet jeśli odnosi ona wspaniałe sukcesy w jednym kraju, skazana jest na ostre bóle porodowe. Kraje, w których proletariats zdobył władzę w warunkach okrażenia przez międzynarodowy kapitalizm, nie mogą uniknąć niebezpieczeństwa imperialistycznej agresji i restauracji kapitalizmu na przestrzeni całej historycznej epoki rewolucyjnego przechodzenia od kapitalizmu do socjalizmu. Obalone klasy wyzyskujące zawsze usiłują odbić utracone przez siebie pozycje, a obcy imperialiści nieprzerwanie uprawiają zbrojne agresje, intryki i zmywy mające doprowadzić te kraje do politycznego i ideologicznego rozkładu*¹⁰.

Widać więc, że Kim Ir Sen widzi podobieństwo w położeniu państw socjalistycznych w różnych częściach, a co za tym idzie, widzi szansę dla *Juche*, by ta stała się uniwersalną ideą, przynajmniej dla państw położonych poza centrum gospodarczym świata.

Oczywiście Kim-senior ma świadomość faktu, iż państwa Trzeciego Świata, budujące socjalizm bez pomocy z zewnątrz, skazane są na porażkę. Dostrzega konieczność współpracy z blokiem socjalistycznym widząc w niej szansę na realizację budownictwa socjalistycznego w świecie peryferyjnym:

W celu doprowadzenia do ostatecznego zwycięstwa rewolucji narody, które zdobyły władzę w warunkach okrażenia przez międzynarodowy kapitał muszą za wszelką cenę umocnić swoje własne siły, a zarazem uzyskać odpowiednią pomoc od innych oddziałów rewolucji socjalistycznej na świecie, szerokie międzynarodowe wsparcie klasy robotniczej wszystkich krajów oraz uciskanych narodów całego świata. Innymi słowy należy imperialistyczne okrażenie zastąpić okrażeniem socjalistycznym, dokonując jednej rewolucji za drugą w większości krajów świata, a przynajmniej w kilku krajach sąsiednich, należy zniszczyć bariery imperializmu, otaczające kraj socjalistyczny i torować drogę przekształcenia dyktatury proletariatu w system światowy, należy znieść izolację obleżonej twierdzy socjalistycznej w jednym kraju i zadzierżgnąć silne więzy bojowej solidarności międzynarodowej

---

⁸ Che odwiedził KRLD w 1965 .

⁹ <http://www.krld.pl/krld/biblio/kimirszen/czynrewolucyjny.pdf> (11.06. 2018 r.)

¹⁰ Tamże.

klasy robotniczej i uciskanych narodów świata. Tylko w tym wypadku można będzie całkowicie uniknąć zbrojnych interwencji imperialistów i ich prób odrestaurowania kapitalizmu; tylko wówczas można będzie powiedzieć, że ostateczne zwycięstwo socjalizmu zostało zapewnione¹¹

Kim ma świadomość, że do wybuchu, a następnie zwycięstwa rewolucji, konieczna jest odpowiednia sytuacja, świadomość klas uciskanych, oraz przygotowane kadry, bez których niemożliwym jest nie tylko zbrojne zwycięstwo, ale i późniejsze umocnienie się władzy rewolucyjnej. Zdaje sobie sprawę i akceptuje konieczność wyrzeczeń i ofiar-również śmiertelnych-koniecznych dla pokonania wroga. Uznaje też, że ofiary poniesione, tak w walce, jak i na późniejszym etapie budowy społeczeństwa socjalistycznego są usprawiedliwione, konieczne i zdecydowanie mniejsze, niż w przypadku trwania w systemie kapitalistycznego wyzysku:

Dla wzniesienia rewolucji konieczne jest stworzenie rewolucyjnej sytuacji, zarówno subiektywnej, jak i obiektywnej. Rewolucja musi rozwijać się zgodnie z konkretną rzeczywistością, która rodzi w każdym kraju obiektywną sytuację rewolucyjną. Jednakże nie oznaczają to w żadnym wypadku, iż rewolucja może się rozwinąć i dojrzeć sama w sobie. Rewolucja może iść naprzód w natarciu i dojrzewać jedynie poprzez czynną i uporczywą walkę rewolucjonistów. Nie można osiągnąć wzrostu sił rewolucyjnych, nieprowadząc czynnej walki, zastaniając się tym, iż rewolucja stanowi trudne przedsięwzięcie i czekając jedynie, aż powstanie po temu sprzyjająca sytuacja. Rewolucyjne siły nie mogą zostać przygotowane żywniowo, bez walki; mogą one wzrastać i umacniać się jedynie w toku ciężkich walk. Jeżeli nie podejmowałoby się przygotowań do wyjścia na spotkanie decydującego momentu rewolucji, chroniąc siły rewolucyjne przed represjami wroga i jednocześnie gromadząc i umacniając je nieustannie poprzez czynną walkę, to niemożliwe byłoby osiągnięcie zwycięstwa rewolucji nawet wtedy, gdyby powstały po temu obiektywne warunki. Uchylenie się od rewolucji pod pretekstem konieczności unikania ofiar, oznacza, że w rzeczywistości skazuje się narody na wieczystą niewolę kapitału i do wiecznego tolerowania najokrutniejszego wyzysku i ucisku, obelg i poniżenia [...]. Ostre bóle w okresie rewolucyjnego przelotu są zazwyczaj o wiele lżejsze, niż chroniczne męki spowodowane przez wrzód starego społeczeństwa. Rewolucja społeczna nie dokonuje się z łatwością, nie jest ona czymś na podobieństwo marszu w biały dzień szerokim traktem; nie płynie ona naprzód bez przeszkód, niczym żagiel, który chwycił pomyślny wiatr. Na drodze rewolucji mogą wystąpić ciernie i zatory, może ona doznać przejściowych porażek i ponieść pewne ofiary. Jeżeliby ustępowało się, mniemając, że nie można sprostać trudnościom i drżąc przed widmem ofiar, to nie byłaby to postawa godna rewolucjonisty.¹²

Dla Kim Ir Sena w przypadku III Świata, walka rewolucyjna jest nieodłącznie związana z walką narodowyzwolenczą. Zakłada on wręcz, że walka narodowyzwolencza ma sens jedynie wtedy, gdy powiązana jest z walką

---

¹¹ Tamże.

¹² Tamże.

rewolucyjną. Ameryka Łacińska jest tu zresztą dobrym przykładem takiego stanu rzeczy, gdyż faktycznie w latach '60 XX wieku, jest to obszar niemal całkowicie zdominowany ekonomicznie przez kapitał północnoamerykański. Na tym wszak założeniu wyrosła rdzennie latynoska *teoria de la dependencia* wykorzystywana przez tamtejszych przedstawicieli nauk ekonomicznych i społecznych do analizy sytuacji w państwach latynoamerykańskich (Baran 1952, s. 68-79). Oczywiście Kim Ir Senowi brak przygotowania intelektualnego latynoskich ekonomistów, ale generalne tezy stawiane przez *dependystów* i Kim Ir Sena nie różnią się od siebie.¹³

Juche jest ideą obejmującą nie tylko politykę, społeczeństwo i ekonomię. Również wychowanie młodego pokolenia jest uwzględniane przez Kim Ir Sena. Jego zainteresowanie pedagogiczną stroną *Juche* można znaleźć w artykule *Obowiązki matek w wychowaniu dzieci*¹⁴ przygotowanym z okazji *Ogólnokrajowego Zlotu Matek* 16 listopada 1961 roku. Kim Ir Sen przede wszystkim widzi konieczność wychowywania dzieci w duchu poświęcenia dla rewolucji. Postuluje więc, by matki, kochając swoje dzieci, uczyły je o wartościach nadrzędnych jakimi są miłość do kraju i rewolucji. Daje zresztą przykłady matek, które tak właśnie wychowały swoje dzieci: *Komunista powinien poświęcać dla społeczeństwa i narodu nawet własne życie. Matka towarzysza Ma Don Hi kochała swego syna, ale kochała bynajmniej nie egoistycznie. Uważała ona za powinność, że syn umarł nie ulegając przed wrogiem i chociaż umarł jej własny syn postanowiła, że stało się dobrze, ponieważ rewolucja i naród odniosły pożytek. Ta matka cenila wyżej ojczyznę i naród i rewolucję niż życie własnego syna. Jeżeli wszystkie matki, podobnie jak matka towarzysza Ma Don Hi, będą wychowywać swoje dzieci w sposób rewolucyjny, to wszystkie dzieci wyrosną na wspaniałych komunistów.*¹⁵

Oczywistym jest przy tym dla Kim Ir Sena, że tylko matki-komunistki są w stanie podolać stawianym przez rewolucję wymaganiom, to jest wychowaniu dzieci na świadomych i zaangażowanych komunistów:

*Po to, aby dobrze wychować dzieci, same matki powinny stać się doskonałymi komunistkami. Nie wypada samej nie chcieć pracować, nie chcieć uczyć się, postępować egoistycznie, a tylko od dzieci domagać się, aby stały się one dobrymi ludźmi. W wychowaniu człowieka przykład jest ważniejszy od słów. Aby wychować dzieci na budowniczych komunizmu, przede wszystkim rodzice powinni stać się komunistycznymi matkami, komunistycznymi ojcami.*¹⁶

¹³ Pewnym wyjątkiem jest tu Helio Jaguaribe, (1973, ss. 238-241), który nie podziela optymizmu swoich kolegów z Ameryki Łacińskiej (i Kim Ir Sena). Nie widzi on w rewolucji kubańskiej szansy na zrzucenie zależności od Stanów Zjednoczonych i wybiecie się na gospodarczą niepodległość, a jedynie zamianę podległości; w miejsce USA pojawi się Związek Sowiecki.

¹⁴ <http://www.krld.pl/krld/biblio/kimirsen/obowiazkimatek.pdf> (13.06. 2018 r.)

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Tamże.

Zmiany ideologiczne po śmierci Kim Ir Sena

Po śmierci Kim Ir Sena idea *Juche* nie została zarzucona. Jej kontynuatorem okazał się Kim Dzong Il, syn i następca¹⁷ Kim Ir Sena na stanowisku prezydenta Korei Północnej¹⁸. Wbrew światowym trendom nie tylko nie porzucił on budowania komunizmu, ale wręcz okazał się w wielu kwestiach bardziej ortodoksyjny od swego ojca. Swoim przekonaniom dał wyraz w wywiadzie udzielonym organowi KC Partii Pracy Korei *Rodong Sinmun* i rządowej gazecie *Minju Joson*, a opublikowanym 5 września 1997 roku¹⁹. Już na samym początku wywiadu Kim Dzong Il jasno deklaruje, że odstępstw od *Juche* nie będzie; idea jest słuszna i sprawdziła się w dotychczasowych programach rozwoju Korei Północnej. Co więcej spowodowała przyspieszony rozwój państwa i wzrost zadowolenia jego obywateli:

*W oparciu o opracowane przez Towarzysza Kim Ir Sena zasady idei Juche o budownictwie państwa oraz dzięki jego dalekowzrocznemu i wypróbowanemu kierownictwu, nasza Republika stała się prawdziwym ludowym krajem, jakiego nigdy nie było w historii, rozwijała się i umacniała jako socjalistyczna ojczyzna oparta na zasadach idei Juche. Naród nasz przez wieki poddany uciskowi i poniżaniu stał się w naszej Republice prawnym i godnym gospodarzem państwa i społeczeństwa, poznał prawdziwy sens życia i szczęścia. Ziemia ojczyzna z dnia na dzień staje się coraz piękniejsza; w całej okazałości gór i rzek, obszarów pól uprawnych, budownictwie miast i wsi, ulic i osiedli w kraju, w nieprzystępności rubieży obronnych naszej Ojczyzny i posterunków na frontach, w licznych kompleksach przemysłowych, w budowlach gospodarczo-kulturalnego przeznaczenia, w wielkich monumentalnych obiektach wyraźnie przejawiają się sławne rezultaty przywództwa naszego Wielkiego Wodza. Godne, pełne dumy, szczęśliwe życie, jakim rozkoszuje się z pokolenia na pokolenie na wieki nasz naród, w pełni świadczy o wielkiej ojcowskiej miłości Towarzysza Kim Ir Sena do narodu i jego bezgranicznej trosce o ludzi.*²⁰

Dalej w tym samym wywiadzie Kim Dzong Il przekonuje, że tylko dzięki *Juche* możliwe było zwycięstwo w wojnie z lat 1950-53, a następnie bezprecedensowy rozwój KRLD, przeciwstawiany zresztą *powszechnej biedzie* panującej w *okupowanej* Korei Południowej²¹ Kim Dzong Il ma świadomość zmian dokonujących się w świecie, w tym w najbliższym sąsiedztwie Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej, w cytowanym wywiadzie mówi wszak:

---

¹⁷ W odróżnieniu od ojca, Kim Dzong Il nosił tytuł *ukochanego przywódcy*.

¹⁸ Można tu mieć pewną wątpliwość, gdyż *wiecznym prezydentem* KRLD został ogłoszony Kim Ir Sen.

¹⁹ <http://www.krld.pl/krld/biblio/kimdzongil/krldniezniszczalne.pdf> (14.06.2018 r.)

²⁰ Tamże.

²¹ Faktem jest, że wielu ekonomistów, jeszcze w latach '70 ubiegłego wieku uważało, że to Korea Północna lepiej radzi sobie w budowaniu nowoczesnej gospodarki (zob. Adrian Buzo, 2002, s. 137).

W latach 90 – tych ubiegłego stulecia zaszły ostre zmiany w sytuacji. Naszą Ojczyznę, naszą rewolucję, zetknęły się z niebywałymi w historii, surowymi doświadczeniami i trudnościami. Imperialiści i inni reakcyjniści korzystając z rozpadu socjalizmu w szeregu krajach świata, zaczęli mówić o „końcu socjalizmu” i skierowali ostrze swoich ataków przeciwko naszej Republice, która pod wysoko wzniesionym sztandarem socjalizmu niezmiennie posuwa się naprzód. Wskutek knowań imperialistów i innych reakcjonistów skierowanych przeciwko KRLD, przeciw socjalizmowi, suwerenność naszego kraju i narodu, ich prawa do egzystencji stały przed poważną groźbą. Nasz kraj stał się areną najbardziej okrutnej konfrontacji między imperializmem a socjalizmem, nasz naród znalazł się na rozstajnych drogach losu: czy zdola obronić swoją niezawisłość, czy znowu będzie kolonialnym niewolnikiem? ²²

Kim Dzong Il jest jednak zdecydowany kontynuować pracę swego ojca. Wedle jego oceny *Juche* sprawdziła się w praktyce i nie ma potrzeby, by cokolwiek zmieniać, wzorem innych państw, które zeszły z socjalistycznej ścieżki rozwoju:

*Wielkość partii i wódza jest wielkością ich idei i kierownictwa. Nasza Republika kieruje się ideą *Juche* stworzoną przez Kim Ir Sena jako swoją kierowniczą ideologią oraz pod przywództwem naszej partii, wszechstronnie wciela je w budownictwie państwowym i w państwowej działalności, dzięki czemu stała się ona socjalistycznym państwem *Juche* o niezniszczalnej sile. ²³*

Mimo jednoznacznych deklaracji, o niezmienności samej idei i jej interpretacji, dały się jednak zauważyć w tekstach Kim Dzong Ila wątki, których nie było, u jego ojca. W miejsce też o uniwersalistycznym charakterze *Juche* pojawiają się hasła, które de facto są zaprzeczeniem uniwersalizmu. Co więcej Kim Dzong Il w pewnym sensie odrywa *Juche* od marksizmu i związanego z nim materializmu dialektycznego. W swoim artykule *Filozofia Juche-samoistna filozofia rewolucji*²⁴ Kim Dzong Il pisze bowiem:

*Jak widzicie, filozofia *Juche* - to samoistna filozofia różniąca się w sposób zasadniczy od poprzedzających ją swoim naczelnym zadaniem filozoficznym i zasadami. Dlatego też nie należy rozumieć filozofii *Juche* jako rozwinięcia materialistycznej dialektyki, nie należy usiłować uzasadniać jej samoistności taką czy inną interpretacją w ramach wyjaśnienia istoty świata materialnego i ogólnych prawidłowości jego ruchu. Filozofii *Juche* jako nauki, która wysunęła nowe zasady filozoficzne, nie należy interpretować, przystosowując ją do ram filozofii poprzedzających ją. W tym wypadku nie tylko niemożliwe jest udowodnienie jej samoistności, lecz przeciwnie, ta samoistność zostaje zatarta, okazuje się niemożliwe prawidłowe zrozumienie tego, co stanowi jej rdzeń. ²⁵*

---

²² <http://www.krld.pl/krld/biblio/kimdzongil/krldniezniszczalne.pdf> (12.06.2018 r.)

²³ Tamże.

²⁴ <http://www.krld.pl/krld/biblio/kimdzongil/dzuczesamoistna.pdf> (14.06.2018 r.)

²⁵ Tamże.

Kim Dzong Il daje więc wyraźny sygnał rodzimym naukom społecznym, by nie próbowały przypisywać rdzennie koreańskiego *Juche* innym nurtom filozoficznym, w tym nawet marksizmowi. Idzie tu dalej niż szereg znanych renegatów ruchu komunistycznego, takich jak Tito czy Mao, którzy interpretując marksizm, tak aby był on narodowy w treści, nigdy nie negowali jego istoty, nigdy też nie próbowali oderwać własnych interpretacji od uniwersalnego rdzenia wyznaczanego przez dzieła klasyków tego nurtu. Kim Dzong Il tymczasem, wprost pokazuje niedoskonałość wszystkich innych filozofii, w tym marksizmu, w stosunku do *Juche*. Nie sposób inaczej rozumieć tej chociażby deklaracji:

*Tylko filozofia Juche zdołała uzasadnić w sposób naukowy istotne właściwości człowieka - uzasadnić, że jest on istotą społeczną, dysponującą samodzielnością, zdolnością do twórczego działania oraz świadomością. W ten sposób została udowodniona fundamentalna teza, która głosi, że człowiek zajmuje miejsce gospodarza w świecie i odgrywa decydującą rolę w jego przeobrażaniu.*²⁶

Co więcej w dalszych fragmentach swojego artykułu programowego Kim Dzong Il wprost polemizuje z jedną z podstaw marksizmu, jaką jest materializm dialektyczny. Píše bowiem:

*A zatem, przy mechanicznym stosowaniu do procesu społeczno-historycznego twierdzeń materializmu dialektycznego, będącym odzwierciedleniem ogólnych prawidłowości rozwoju świata materialnego, nie można wyjaśnić w sposób ścisły ani istoty społeczeństwa, ani prawidłowości ruchu społecznego. Główna ograniczoność materialistycznego poglądu na historię polega na tym, że nie daje on prawidłowego wyjaśnienia właściwych rozwojowi społecznemu prawidłowości, a przy rozwijaniu tez dotyczących tego ruchu, bierze za podstawę jedność ruchu materii, to że obejmuje on i ruch przyrody i ruch społeczny*²⁷.

Trudno takie słowa uznać za coś innego, niż krytykę materializmu dialektycznego. W pewnym sensie można w tym miejscu zadać pytanie czy Kim Dzong Il rzeczywiście uważał się za marksistę, a co za tym idzie za rzeczywistego kontynuatora dzieła swego ojca? Wszak Kim Ir Sen mimo dość oryginalnej interpretacji marksizmu nigdy nie przestał się uważać za jego przedstawiciela. Kim Dzong Il tymczasem w dalszej części swego artykułu już bez niedomówień przeciwstawia *Juche* marksizmowi.

Pod koniec swojego artykułu Kim Dzong Il nie pozostawia już żadnych niedomówień czy miejsca na interpretację, pouczając przy tym północnokoreańskich przedstawicieli nauk społecznych jaka jest jedyna dopuszczalna, interpretacja *Juche*:

Niektórzy nasi pracownicy działający w dziedzinie nauk społecznych wyjaśniali filozofię Juche jako filozofię, która stanowi rozwinięcie marksistowskiego materializmu dialektycznego, w tym niby celu, aby prowadzić propagandę idei Juche z uwzględnieniem

---

²⁶ Tamże.

²⁷ Tamże.

*specyfiki propagandy prowadzonej za granicą. Ale istota rzeczy polega na tym, aby doprowadzić ludzi do jasnego uświadomienia sobie, że filozofia Juche to nowa rewolucyjna filozofia, a nie proste rozwinięcie poprzedniej filozofii. Błędem jest kiedy interpretuje się filozofię Juche w ramach poprzedniej filozofii pod pretekstem, że odpowiada to specyficznym właściwościom propagandy zagranicznej i kiedy bez związku z fundamentalnymi zasadami filozofii Juche propaguje się nie odpowiadające im twierdzenia jako elementy tej filozofii.*²⁸

Kim Dzong Il nie tylko został naznaczony przez Kim Ir Sena jako następcę polityczny, ale również jako kontynuator i strażnik idei Juche. Trudno więc wyobrazić sobie, by jego interpretacja była przypadkiem czy wybrykiem. Artykuł niestety nie jest datowany, można jednak przyjąć, że powstał już po śmierci Kim Ir Sena i po zmianach na świecie spowodowanych upadkiem Związku Sowieckiego i bloku wschodniego. Kim Dzong Il zdaje się dostosowywać Juche do bieżącej sytuacji politycznej. Tak długo, jak długo istniała konieczność odwoływania się do marksizmu, Kim Ir Sen to robił. Jego następcą rezygnuje z jednoznacznych odniesień do marksizmu, gdyż w wymiarze praktycznym nic one nie dają ani partii rządzącej, ani reżimowi północnokoreańskiemu. Wieloletni mecenas i sponsor nie był w stanie dłużej wspierać KRLD, a tym samym hołdy składane panującej w Związku Sowieckim ideologii przestały być potrzebne. Nie można co prawda przeceniać roli opinii publicznej w Północnej Korei, nie zmienia to jednak faktu, że i do niej skierowany jest artykuł. Kim Dzong Il zdaje się sygnalizować Koreańczykom specyfikę Juche, jej oryginalność i koreańskość.

W innym swoim tekście *Zachować charakter oparty na ideach Juche i narodową specyfikę w rewolucji i budownictwie nowego społeczeństwa*²⁹ - również niedatowanym - Kim Dzong Il idzie jeszcze dalej, nie pozostawiając żadnych wątpliwości co do narodowego charakteru Juche:

*Również w przyszłości będziemy także niezmiennie i twardo zachowywać charakter, oparty na ideach Juche, i narodową specyfikę w rewolucji i budownictwie socjalizmu oraz bardziej zdecydowanie będziemy kroczyć naprzód drogą wytyczoną przez idee Juche.*³⁰

Kim Dzong Il już bez niedomówień przedkłada narodowy charakter Juche choć nie rezygnuje z rewolucyjnej frazeologii. Kim Dzong Il pokazuje się jako autor pozbawiony złudzeń, co do międzynarodowego ruchu komunistycznego i mimo iż uważa się za kontynuatora swego poprzednika nie odwołuje się do internacjonalistycznych idei walk narodowyzwoleńczych czy solidarności z krajami III Świata. Nie tylko nie pokłada już żadnej nadziei w rewolucji światowej, ale wprost odżegnuje się od internacjonalizmu, skupiając się na narodowym charakterze rewolucji koreańskiej:

---

²⁸ Tamże.

²⁹ <http://www.krld.pl/krld/biblio/kimdzongil/zachowac.pdf> (15.06.2018 r.)

³⁰ Tamże.

Zachowanie charakteru opartego na ideach Juche i ożywienie narodowej specyfiki w rewolucji i budownictwie - to zasadnicze wymaganie dla dokonania dzieła socjalizmu zgodnie z jego samodzielną naturą, z historycznymi i obecnie istniejącymi warunkami. Dzieło socjalizmu to samodzielny, rewolucyjny proces, którego celem jest urzeczywistnienie samodzielności mas ludowych, i który posuwa się naprzód i uwieńczy się dzięki walce samych mas ludowych. Kraj i naród - to podstawowa baza w życiu człowieka, to podstawowe pole działania decydujące o jego losie. Los mas ludowych nierozzerwalnie związany jest z losem kraju i narodu.³¹

Kim Dzong Il nie rezygnuje co prawda z odwołań do idei socjalistycznej, a nawet uważa socjalizm za ustrój, który pozwolił Korei Północnej dokonać wielkiego skoku cywilizacyjnego i przekształcić zacofane, agrarne społeczeństwo, w społeczeństwo przemysłowe, z klasą robotniczą, jako dominującą siłą społeczną. Nawet tu jednak, zaraz obok odwołań klasowych, pojawiają się wątki narodowe. Dla Kim Dzong Ila socjalizm ma być nie tylko gwarantem awansu klasowego, ale i zabezpieczeniem interesów narodowych:

Socjalizm to dzieło mające na celu nie tylko zapewnienie interesów klasowych, ale także rozwój i rozkwit całego narodu. Proces rozwoju i doskonalenia społeczeństwa socjalistycznego jest procesem wcielania w życie klasowych nymogów i interesów mas pracujących. Jednocześnie powinien on być procesem wzbogacania i rozwoju kraju oraz procesem rozwoju i rozkwitu narodu. Zdecydowaną większość każdego narodu stanowi klasa robotnicza i inne warstwy ludzi pracy. A to znaczy, że nie wolno ignorować ich charakteru opartego na ideach Juche i narodowej specyfiki; także w tym wypadku niemożliwe jest pomyślnie wcielanie w życie również klasowych żądań mas pracujących.³²

Ideologia Songun

Co istotne Kim Dzong Il nie uważał się za oryginalnego teoretyka *Juche* i w każdym swoim tekście podkreślał jedynie swoją rolę kontynuatora walki i pracy Kim Ir Sena. Do pewnego stopnia hamował nawet kult własnej osoby, rozwijając równocześnie kult swojego ojca (Myers 2011, s. 163). Mimo, iż nigdy nie zanegował *Juche* jako obowiązującej w państwie doktryny, dyskretnie wprowadził jednak nową: *Songun*³³. *Songun* jest ideą, którą można uznać za teoretyczną podstawę militaryzacji państwa. O ile bowiem *Juche* niemal zawsze na pierwszym miejscu stawiała rolę partii, o tyle *Songun* za podstawową siłę KRLD uznaje armię. Oczywiście, jak niemal zawsze w takich przypadkach Kim Dzong Il nie odrzucił wprost *Juche*, tym niemniej w oficjalnych dokumentach rządowych nie pojawiały się już słowa o budowie komunizmu w Korei. Co

---

³¹ Tamże.

³² Tamże.

³³ Po raz pierwszy idea *songun* pojawiła się na łamach partyjnej gazety Rodong Sinmun w maju 1998 roku. Trzy lata później zyskała status oficjalnej ideologii KRLD (zob. Nicolas Levi, 2013, s. 62).

więcej w zmienionej jeszcze za życia Kim Dzong Ila konstytucji zmienione zostały artykuły mówiące, o budowie komunizmu w tym kraju³⁴. Kim Dzong Il coraz rzadziej odwoływał się do socjalizmu w swoich tekstach teoretycznych i nawet w referacie programowym *Partia Pracy Korei-Partia Wielkiego Wodza, Towarzysza Kim Ir Sena*³⁵ unika on tych słów! A przecież referat dotyczy wciąż jeszcze, oficjalnie partii komunistycznej... W miejsce odwołań do socjalizmu, Kim Dzong Il posługuje się frazeologią, której nie powstydziliby się tacy ideolodzy jak Rosenberg czy Doncow: *Wierzysz w naród, opierasz się na jego siłach - wygrasz po stokroć, jeśli natomiast odsuwasz się od narodu, zostaniesz przez niego odrzucony, to po stokroć nie unikniesz porażki. Taka jest idea: „Czczyć naród jak Boga”, którą przyjął jako dewizę Poważany Towarzysz Kim Ir Sen. Właśnie to stało się głównym, wyjściowym punktem, najwyższą zasadą całej działalności naszej partii.*³⁶

I choć w dalszej części tekstu pojawia się często słowo socjalizm, to najczęściej jest ono łagodzone zaimkiem *nasz*, co trudno rozumieć inaczej niż *narodowy socjalizm*.

Następcą Kim Dzong Ila i kolejnym przywódcą partii i państwa został Kim Dzong Un. Podobnie jak jego ojciec i dziadek, on również nie stroni od pracy ideologa. W wydanej również w Polsce (sic!) książce *Wyżej wznosząc sztandar Songun, prężnym krokiem pójdziemy naprzód do ostatecznego zwycięstwa. Przemówienie na defiladzie wojskowej, Poświęconej 100-leciu Urodzin Wielkiego Wodza Generalissimusa Kim Il Sunga 15 kwietnia 101 roku Juche (2012)* (pisownia oryginalna)³⁷ Kim Dzong Un tylko trzy razy -poza stroną tytułową- używa słowa *Juche*³⁸. Natomiast 14 razy pojawia się słowo *Songun*. Co więcej mowa jest nawet o *epoce Songun*³⁹ oraz *rewolucji Songun*.⁴⁰

W kolejnej, również wydanej w Polsce⁴¹ książce Kim Dzong Un⁴² ani razu nie używa słowa *Juche*, choć wielokrotnie pojawia się słowo *Songun*. Mimo,

---

³⁴ <https://leonidpetrov.wordpress.com/2009/10/12/dprk-has-quietly-amended-its-constitution/> (17.06.2018 r.)

³⁵ <http://www.krld.pl/krld/biblio/kimdzongil/partia.pdf> (17.06.2018 r.)

³⁶ Tamże

³⁷ Kim Dzong Un, *Przemówienie na defiladzie wojskowej, Poświęconej 100-leciu Urodzin Wielkiego Wodza Generalissimusa Kim Il Sunga 15 kwietnia 101 roku Juche (2012)*, Polska 2013.

³⁸ Tamże ss.13-14

³⁹ Tamże s.14

⁴⁰ Tamże ss.15,17

⁴¹ Oczywiście można mieć wątpliwości czy informacje ze strony tytułowej odpowiadają prawdzie. Książki mogły zostać wydane w Korei Północnej, natomiast ambasada umieściła jedynie Polskę jako miejsce wydania. Nie pojawia się tam zresztą, ani miasto, ani wydawnictwo.

⁴² Kim Jong Un, *Będziemy wcielać w życie patriotyzm Kim JongIla dla przyspieszenia procesu budowy bogatej i potężnej Ojczyzny. Spotkanie z kadrami KC Partii Pracy Korei 26 lipca 101 roku Juche (2014)*, Polska 2014.

iż książka jest zapisem referatu programowego dla kierowniczych kadr Partii Pracy Korei, o samej partii autor pisze jedynie w kontekście jej obowiązków całkowicie zrzucając na nią zadanie budowy autorytetu wśród *mas ludowych*. Najwięcej miejsca poświęca zaś roli armii i jej pozycji w narodzie koreańskim. Co więcej, pomimo wielokrotnych odwołań do Kim Dzong Ila, tylko raz przywołuje nazwisko Kim Ir Sena i to w kontekście prac Kim Dzong Ila, cytującego swego poprzednika. Czy można wobec tego uznać, że *Juche* przestała być obowiązującą, państwową ideą koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej? W państwie tak zamkniętym jak Północna Korea każdy, kto próbuje odpowiedzieć na takie pytanie skazany jest na domysły; oficjalne dokumenty dostępne zarówno na stronach ambasady KRLD, jak i w jej zasobach *bibliotecznych* zdają się na to wskazywać. Od kilkunastu lat to *Songun* zdaje się wyznaczać kierunek rozwoju państwa, nie zaś *Juche*. To armia wzmacnia swoją pozycję kosztem partii, a w miejsce internacjonalizmu coraz częściej pojawia się swoiście definiowany, narodowy socjalizm.

Idea *Songun* stała się odpowiedzią na zmiany zachodzące na arenie międzynarodowej w latach 80 i 90 XX wieku. Upadek Związku Radzieckiego, przemiana gospodarek bloku wschodniego na kapitalistyczny wpływała również na KRLD. Ustaly stosunki handlowe z tymi państwami, powodując ogromne trudności w państwie. Od 1990 roku zanotowano ujemny wskaźnik wzrostu gospodarczego, a dodatkowo sytuację pogarszał głód. Liczba zmarłych z tego powodu szacowana jest nawet do 900 tys. ludzi. Reżim zmuszony był skorzystać z pomocy międzynarodowej⁴³. Okres gwałtownych zmian był dla reżimu KRLD momentem krytycznym. Kim Dzong Il musiał bronić systemu politycznego swojego państwa oraz zabezpieczyć kraj przed imperializmem. Kim Dzong Il stwierdza, że idea *Songun* jest zakorzeniona w idei *Juche*:

Musimy sprawić aby członkowie Partii i pracownicy zrozumieli tę twórczą zasadę dowództwa wojskowego, która stanowi, że armia jest równa Partii, państwo i naród opiera się na idei Juche (Miyeong, 2009, s. 183).

Rodzi się jednak pytanie jakie są dowody na to, że pierwszoplanowa polityka wojskowa ma korzenie w *Juche*? Idea *Songun* została stworzona po to, aby służyć jako ideologia polityce wewnętrznej. Ważna była realizacja dwóch podstawowych celów: bezpieczeństwo reżimu oraz wzrost gospodarczy. Armia zaczęła w większym stopniu uczestniczyć w podejmowaniu decyzji społecznych i gospodarczych, od rozwoju infrastruktury na dużą skalę aż po dostarczanie żywności. Dzięki temu armia nie jest już dużym obciążeniem ekonomicznym, a z drugiej strony służy jako katalizator rozwoju gospodarki narodowej⁴⁴. Idea *Songun* czyni przemysł obronny rdzeniem struktury gospodarczej. W rzeczywistości sektor przemysłu ciężkiego uważany jest za najważniejszy dla

---

⁴⁴ <https://ssi.armywarcollege.edu/pubs/parameters/articles/03spring/hodge.pdf> (08.09.2018)

gospodarki narodowej, zaś przemysł lekki i rolnictwo uważane są za drugorzędne. W rezultacie przemysł wojskowy jest jedynym, który przynosi dochody zagraniczne. Rozbudowa sił zbrojnych została bardzo dobitnie wyeksponowana podczas uroczystości upamiętniających setną rocznicę urodzin Kim Ir Sena. Podczas przemówienia Kim Dzong Il ogłosił, że rozbudowa potęgi wojskowej państwa będzie pierwszym, drugim i trzecim priorytetem państwa. Silna armia koreańska jest zdolna do działań defensywnych jak i ofensywnych oraz co najważniejsze przy użyciu nowoczesnej broni⁴⁵.

W idei *Songun* daje się zauważyć także zmianę ideologiczną. Zmiana ma służyć do zbudowania potężnego i dobrze prosperującego państwa (*kangsongtaeguk*). Kim Dzong Il starał się również zmniejszyć powszechność kultu osobowości. Od 2004 roku może istnieć tylko jeden portret Kim Ir Sena w miejscach publicznych. O losie kraju i narodu decydują sprawy wojskowe. Istotą idei *Songun* jest to, że to armia reprezentuje partię rewolucyjną. Partia bez kontroli nad armią jest bezsilna a nietykalność partii gwarantuje armia. Równocześnie armia bez kierownictwa partii nie jest w stanie wypełnić swojej misji jako armii rewolucyjnej. Oznacza to także, że armia reprezentuje państwo socjalistyczne. Rewolucjoniści mogą wygrać walkę z siłami kontrrewolucyjnymi i ustanowić rząd socjalistyczny tylko wtedy gdy ma silną armię. Dlatego niezbędne jest ciągle rozbudowywanie armii aby udaremnić różnego rodzaju podstępne ruchy imperialistyczne oraz aby umocnić rząd socjalistyczny. Idea *Songun* była obecna od samego początku istnienia państwa północnokoreańskiego. Przede wszystkim owocem idei *Songun* było to, że naród koreański bronił sam siebie oraz socjalizm przed agresywnymi działaniami Stanów Zjednoczonych. Drugim ważnym aspektem jest jeszcze większe zjednoczenie rewolucyjnych szeregów. To doprowadziło do wzmocnienia jedności całego społeczeństwa koreańskiego. Z kolei to przelożyło się na polityczne i ideologiczne wzmocnienie potęgi koreańskiej rewolucji socjalistycznej pod wodzą Kim Dzong Ila. Zasada *Songun* polega na tym, że to armia reprezentuje państwo, Partię oraz ludzi. To reprezentowanie oznacza, że armia dzieli los z Partią, państwem oraz ludźmi. Silna armia oznacza silną partię, silne państwo i silny lud. Reguła „wojsko pierwsze” jest formułą polityczną opartą na idei *Juche* a celem tej polityki jest urzeczywistnienie idei *Juche*. Idea *Songun* opiera się na filozoficznej zasadzie *Juche*, że człowiek jest panem wszystkiego a jego głównym zadaniem jest urzeczywistnienie niezależności mas. Według tych słów społeczeństwo powinno być początkowo zaopatrzone w rewolucyjne siły zbrojne, które są niezbędne do zapewnienia sobie bezpieczeństwa, ponieważ niezależnie od siebie pchają naprzód rewolucję oraz rozwój, zaspokajają swoje potrzeby i interesy. Ludzie mogą chronić swoje prawa tylko wtedy, gdy są zależni od rewolucyjnych sił zbrojnych ponieważ rewolucja wymaga konfrontacji władzy pomiędzy

---

⁴⁵ Tamże, s. 186.

rewolucjonistami a kontrrewolucjonistami. Ideologowie północnokoreańscy podkreślają, że polityka „wojsko pierwsze” realizuje zasadę idei *Juche* ponieważ społeczeństwo ma moc aby rewolucję i rozwój pchnąć dalej naprzód.

Idea *Songun* jest formułą polityczną mającą na celu dokładną realizację idei *Juche*, która wzywa do utrzymania niezależnej pozycji i stosowania kreatywnych metod przeprowadzania rewolucji. Z tego wynika, że idea „wojsko pierwsze” identyfikuje walkę z imperialistami jako swój główny cel. Posiadając silną armię reżim może odbudować swój kraj. Brak utrzymania takiej siły wojskowej oznacza, że nie możliwe staje się zapewnienie bezpieczeństwa socjalizmowi, który został przecież zbudowany ich własną krwią i ciężką pracą. Najlepiej to wyraził Kim Dzong Il przemawiając w 2003 roku: *Gdybyśmy nie uczynili naszego wojska silniejszym niż wcześniej, z pewnością zginelibyśmy do dziś*⁴⁶. Reżim był świadomy, że Stany Zjednoczone będą zagrożeniem dla KRLD. Zdecydowało to o ustanowieniu priorytetu dla prac nad energią jądrową. Polityka *Songun* zyskała dominację w państwie od czasu wystąpienia Kim Dzong Ila w 1997 roku gdzie powiedział, że bez względu na to, jak trudna jest sytuacja gospodarcza, wzmocnienie wojska najpierw, później praca". Idea *Songun* stawia rewolucyjnego ducha żołnierzy jako główny czynnik w obronie narodu. Sam zaś rewolucyjny duch żołnierza został stworzony w drugiej połowie lat 90-tych XX wieku przez żołnierzy- budowniczych, którzy uczestniczyli w budowie elektrowni wodnej AnbyonYouth we wschodniej części KRLD. Pracujący przy tej budowie żołnierze borykali się z problemami ekonomicznymi i klęskami żywiołowymi. Jednak mimo wielu trudności budowa została ukończona, dając przykład heroicznego poświęcenia się dla kraju. Taką postawę Kim Dzong Il nazwał „rewolucyjnym duchem żołnierza” stawiając tych żołnierzy jako wzór do naśladowania dla wszystkich obywateli swojego państwa. Żołnierze ogarnięci „duchem rewolucyjnego żołnierza” poświęcają swoją młodość i życie dla dobra partii, przywódcy, kraju i rewolucji. Zgodnie z ideą *Songun*, rewolucyjny duch żołnierzy jest najwyższą manifestacją świadomości klasowej, rewolucyjnego ducha klasy robotniczej i jest potężną ideową bronią rewolucji oraz jej główną siłą napędową. Drugim ważnym zadaniem według ducha rewolucyjnego żołnierza jest strzeżenie swojego przywódcy, realizowanie polityki partii włączając w to konieczność ryzykowania własnym życiem oraz gotowość do heroicznego poświęcenia się. Żołnierz ma zapewnić bezpieczeństwo przywódcy, bronić jego autorytetu i godności, mieć całkowite zaufanie do niego, nawet za cenę poświęcenia własnego życia. Tylko wtedy gdy jest przywódca, może istnieć armia, możliwy jest jej rozwój a przez to rewolucja może zwyciężyć. Ważną rolę w idei *Songun* pełni rodzina. To właśnie ona przyczynia się do rozwoju wojska. Jeśli w wojsku służy więcej niż jedna osoba z rodziny, taka rodzina jest nagradzana na wiele sposobów takich jak większa racja żywnościowa czy

---

⁴⁶ Tamże, s. 197.

dodatkowe świadczenia związane z innymi codziennymi potrzebami. Kiedy wszystkie dzieci są w wojsku, rząd wysyła robotników to takich rodziców, aby pomóc im w pracach domowych.

Podsumowanie

Czy można wobec tego uznać, że *Juche* przestała być obowiązującą państwową ideą Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej? W państwie tak zamkniętym jak Północna Korea każdy, kto próbuje odpowiedzieć na takie pytanie skazany jest na domysły; oficjalne dokumenty dostępne zarówno na stronach ambasady KRLD, jak i w jej zasobach bibliotecznych zdają się na to wskazywać. Od kilkunastu lat to *Songun* zdaje się wyznaczać kierunek rozwoju państwa, nie zaś *Juche*. To armia wzmacnia swoją pozycję kosztem partii, a w miejsce internacjonalizmu coraz częściej pojawia się swoiście definiowany, narodowy socjalizm. Oficjalnie *Juche* pozostaje jednak ideologią państwową, a dominująca w pejzażu Pjongjangu, wieża *Juche* wciąż przypomina o tym mieszkańcom Korei Północnej.

Literatura

- Baran, P. A., 1952, *The Political Economy of Underdevelopment*, Manchester School, Manchester.
- Bartuś, A., 2014 *Korea Północna – państwo totalitarne zagrażające bezpieczeństwu globalnemu. Zarys problemu, Bezpieczeństwo i prawa człowieka. Analiza wybranych problemów globalnych*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, Chorzów.
- Buzo, A., 2002, *The Making of Modern Korea*, Routledge, London.
- Dimitrov, M., 2013, *Why Communism Did Not Collapse: Understanding Authoritarian Regime Resilience in Asia and Europe*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Isozaki, A., 2017, *Understanding the North Korean Regime*, Woodrow Wilson International Center for Scholars, Washington.
- Jaguaribe, H., 1973, *Political development: a general theory and a Latin American case study*, Nowy Jork, Harper & Row.
- Kim, D.-U., 2013, *Przemówienie na defiladzie wojskowej, Poświęconej 100-leciu urodzin Wielkiego Wodza Generalissimusa Kim Il Sunga 15 kwietnia 101 roku Juche (2012)*, Polska
- Kim, J.-U., 2014, *Będziemy wcielać w życie patriotyzm Kim Jong Ila dla przyspieszenia procesu budowy bogatej i potężnej Ojczyzny. Spotkanie z kadrami KC Partii Pracy Korei 26 lipca 101 roku Juche (2014)*, Polska.
- Levi, N., 2013, *System Polityczny Korei Północnej: Aspekty Kulturowe*, Akson, Warszawa.

- Miyeong, J., 2009, *The Kim Jong-ilRegime's „Military-First Politics”: Structure and Startegy of Discourse*, *The Review of Korean Studies*, 12 (4), s. 181-204.
- Muhs, J., 2015, *Militaristic propaganda in the DPRK. The heritage of Songun-Politics in the Rodong Sinmununder Kim Jong-un*, B.A & B. Sc, Münster.
- Myers, B., R., 2011, *Najczystsza rasa. Propaganda Korei Północnej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Ideological evolution of North Korea

North Korea is becoming one of the most important entities of contemporary international relations not only in the East Asian region, but also on a global scale. This is mainly due to two factors. The first is the degree of militarization of this country and the anxiety that this phenomenon raises among representatives of the international community. The second aspect is the fact that the interests of the largest powers are currently crossing in this region of the world. When analyzing North Korean issues, the official state ideology - Juche - is often mentioned. However, many analysts doubt its real significance for the DPRK's citizens world outlook and its impact on this state's policy. It is also difficult to find an exact explanation of assumptions of this ideology. This article presents the sources of Juche's origin and message and the potential impact on the contemporary face of the Kim Jong-un's country. It seems that by using nationalist thesis, Juche ideology can indeed have a considerable significance and on the one hand strengthen the current regime, and on the other hand it can hinder the more positive perception of the external world by Koreans from the North.

Key words: North Korea, Juche, Songun.